

30.09.2019.

Табеле понуде и употребе и инпут-аутпут табеле

Републички завод за статистику објављује први пут табеле понуде и употребе и инпут-аутпут табеле за Републику Србију. Последње инпут-аутпут табеле за Савезну Републику Југославију објавио је тадашњи Савезни завод за статистику далеке 1996. године („Међусобни односи привредних делатности СР Југославије у 1994“). Од 2019. године, табеле понуде и употребе и симетричне инпут-аутпут табеле ће се редовно објављивати у складу са трансмисионим програмом Евростата.

Ово значајно достигнуће Завода резултат је вишегодишњег, интензивног развојног рада у области инпут-аутпут статистика, уз подршку и надзор Евростата и Међународног монетарног фонда (ММФ). Најпре, у оквиру IPA 2012 националног пројекта (Strengthening the Serbian Statistical System by Upgrading Methodologies and Standards and by the appliance of Good Practice – Component 2: Improve the National Accounts System), током 2016. и 2017. године, успостављене су методолошке основе инпут-аутпут система и израђене прве, експерименталне табеле, да би током 2018. и 2019. године, у оквиру другог IPA 2015 регионалног пројекта (Multi Beneficiary statistical cooperation programme – Project 1.3: National Accounts Methodology), паралелно са процесом велике ревизије, рад на изради табела за 2015, 2016. и 2017. годину био интензиван и успешно финализиран. Истичемо да су табеле рађене у непосредној сарадњи са еминентним европским експертима из области националних рачуна, при чему треба истаћи подршку француске националне статистике (INSEE – Institut national de la statistique et des études économiques), уз перманентан мониторинг Евростата. Систем и алати за израду табела су француског порекла и засновани на пракси француске статистике, а прилагођени нашим изворима података и систему националних рачуна Завода.

Развој инпут-аутпут статистика је истовремено и плод континуираних напора и развојних процеса које Завод перманентно спроводи на унапређењу извора података и имплементацији европске статистичке методологије, не само у области националних рачуна већ и других домена статистике. У табелама понуде и употребе, које су пред корисницима, уткана су и развојна достигнућа у области структурних пословних статистика, статистике цена, пољопривреде, радне снаге и других гранских статистика.

Успостављањем инпут-аутпут подсистема, након готово четврт века, Завод је коначно комплетирао систем националних рачуна који примењују све земље Европске уније, као и напредне статистике у свету. Систем националних рачуна који сачињавају годишњи обрачун БДП-а са секторским рачунима, квартални и регионални рачуни, сада употпуњен инпут-аутпут подсистемом, представља заокружену целину која пружа свеобухватну слику динамичких, секторских, структурних и територијалних карактеристика српске привреде. Инпут-аутпут подсистем, заједно са осталим компонентама система националних рачуна, омогућава мултидимензионалну макроекономску и структурну анализу, прогностику и моделирање и представља незаобилазан алат за доношење макроекономских одлука, креирање и мониторинг политика.

Регуларна компилација табела понуде и употребе и инпут-аутпут табела која започиње од 2019. године публикавањем табела за 2015, 2016. и 2017. годину, истовремено представља изузетно значајан корак напред у погледу усклађивања статистичког система Републике Србије са европским статистичким стандардима и регулативом, будући да су табеле чиниле недостајућу компоненту Евростатовог трансмисионог програма за коју су, како Евростат тако и ММФ и други институционални корисници у земљи и иностранству, одувек исказивали велико интересовање. Европска комисија и Евростат су пружили велику, незаменљиву подршку Заводу у развоју инпут-аутпут статистика и овом приликом им Завод и стручни тим који је радио на компилацији табела изражава своју дубоку захвалност. Такође, захваљујемо се и уваженим колегама из ММФ-а који су пружили драгоцену стручну помоћ и подршку у нашим развојним активностима. Публиковањем табела, Завод је истовремено испунио све обавезе преузете Програмском изјавом (Program Statement) из јула 2018. године, која наводи Владине циљеве и даје приказ економских политика које Влада и Народна банка Србије (НБС) намеравају да спроведу у оквиру новог програма макроекономских и структурних реформи, уз подршку ММФ-а – Policy Coordination Instrument (PCI) – инструмента за координацију политика, за период август 2018 – јануар 2021.

Референтне године првих табела понуде и употребе су 2015, 2016. и 2017. година у текућим ценама и ценама претходне године (за 2016. и 2017. годину). Напомињемо да се, према Евростатовом трансмисионом програму, табеле понуде и употребе достављају Евростату три године након истека обрачунског периода ($t+3$), што значи да земље чланице ЕУ ове године достављају Евростату табеле за 2016. годину, док ће Завод нашим корисницима ставити на располагање и табеле за 2017. годину. Када је реч о симетричним инпут-аутпут табелама, оне се, према Евростатовој регулативи, достављају у петогодишњој периодици и земље чланице ЕУ ће следеће (2020) године доставити Евростату инпут-аутпут табеле за 2015. годину које наши корисници могу користити већ сада (2019).

Истичемо да су табеле верификоване од стране Евростата који се сагласио са њиховим објављивањем. Такође, ММФ је дао одобрење за публикување табела. У складу са препорукама Евростата и ММФ-а, Завод ће наредне, 2020. године, приступити усклађивању (reconciliation) годишњих националних рачуна са табелама понуде и употребе, након што се обезбеди комплетна серија табела од 2010. године коју захтева Евростатов трансмисиони програм. Дакле, у складу са препорукама Евростата, 2020. године извршиће се тзв. рутинска ревизија (routine revision) серије БДП-а за период 2010–2018. година у складу са резултатима компилације табела понуде и употребе. Тиме ће започети нови програм обрачуна и публикувања годишњег БДП-а који је Завод најавио 2018. године. Наиме, досадашња пракса публикувања је значила да је тзв. септембарска процена годишњег БДП-а (30. септембар за претходну годину) уједно била и финална процена која се није кориговала. Нови програм објављивања подразумева три сукцесивне процене БДП-а: прва прелиминарна процена, која представља суму четири квартална обрачуна БДП-а која ће се, као и до сада, објављивати крајем фебруара; септембарска процена ће представљати другу прелиминарну процену БДП-а, а финална процена ће бити објављена годину дана касније на основу резултата инпут-аутпут статистика, тј. табела понуде и употребе. Ово је стандардна пракса свих европских земаља коју допушта и Евростатов трансмисиони програм, а која је неопходна због дугог, комплексног процеса компилације годишњих рачуна, а нарочито табела понуде и употребе, који се не може на оптималан начин финализовати у кратком року од 3 до 4 месеца од момента достављања резултата збирне обраде финансијских извештаја од стране Агенције за привредне регистре (мај–јун текуће године за претходну), када израда годишњих рачуна фактички тек може да почне.

У вези са наведеним, наглашавамо да подаци о годишњем БДП-у за период 2015-2017. године публиковани 1. Октобра 2018. у саопштењу НР-30 представљају још увек једине званичне податке о БДП-у за Републику Србију. Подаци приказани у табелама понуде и употребе, као што је речено, представљају привремене (комплементарне) обрачуна до планиране рутинске ревизије у 2020. години. Овом приликом, још једном истичемо да су текуће или рутинске ревизије једна од основних карактеристика националних рачуна како годишњих, тако и кварталних и сасвим су уобичајене у свим националним статистикама. Овакву праксу подржава и Евростат. Такође, као и до сада, све одлуке у вези са ревизијом и увођењем нових обрачуна, метода и извора података биће доношене уз претходну сагласност Евростата и ММФ-а.

Методолошки оквир коришћен за израду табела понуде и употребе и инпут-аутпут табела је European System of Accounts (ESA 2010) и Евростатов приручник за израду табела понуде и употребе (Eurostat Manual of Supply, Use and Input-Output Tables). Основни извори података су идентични као и за компилацију годишњих рачуна (завршни рачуни, подаци пореске управе и бројни административни и статистички извори) који су употпуњени специјализованим инпут-аутпут истраживањем о структури пословних прихода и трошкова пословања пословних субјеката које се, као посебни модул у оквиру годишњег истраживања структурних пословних статистика, редовно спроводи од 2016. године за потребе компилације табела понуде и употребе. Компилација табела и сви пратећи обрачуни су као што је већ истакнуто, рађени уз непосредну асистенцију и надзор европских експерата.

Контакт:
Душан Гавриловић, помоћник директора
Сектор за националне рачуне, цене и пољопривреду
Тел.: +381 11 24-12-922 лок.381
dusan.gavrilovic@stat.gov.rs

Директор
Др Миладин Ковачевић

Група за информисање и дисеминацију
Тел.: +381 11 24-01-284
stat@stat.gov.rs